

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Навчально-науковий інститут економіки та управління

Обліково-фінансовий факультет

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

МІЖНАРОДНЕ СТРАХУВАННЯ

*методичні рекомендації для практичних занять
здобувачів вищої освіти ступеня «Бакалавр»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування» денної форми навчання*

**МИКОЛАЇВ
2020**

УДК 368(100)
М58

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від 18 червня 2020 р., протокол № 12.

Укладачі:

- Н. М. Сіренко – д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв
- О. А. Боднар – канд. екон. наук, асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв
- К. А. Мікуляк – асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв.

Рецензенти:

- Н. В. Потриваєва – д-р екон. наук, професор кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв
- В. В. Сокур – начальник відділення в м. Миколаїв
ПрАТ «Української пожежно-страхової компанії»

© Миколаївський національний аграрний університет, 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Склад, обсяг і терміни виконання змістових модулів	6
Рейтингова оцінка знань з дисципліни та схема поточного та підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти	7
Практичне завдання до теми 1. Світова система ризиків.....	9
Практичне завдання до теми 2. Світовий ринок страхування.....	11
Практичне завдання до теми 3. Організаційно-правові аспекти міжнародної страхової діяльності.....	14
Практичне завдання до теми 4. Страхові ринки провідних країн	17
Практичне заняття до теми 5. Перестраховування.....	18
Практичне завдання до теми 6. Страхування зовнішньоторгівельних вантажів.....	21
Практичне заняття до теми 7. Страхування експортних кредитів.....	24
Практичне заняття до теми 8. Страхування відповідальності в міжнародному бізнесі.....	26
Практичне заняття до теми 9. Страхування в міжнародному туристичному бізнесі.....	29
Практичне заняття до теми 10. Страхування ризиків.....	32
Перелік рекомендованих літературних джерел та законодавчо-нормативних актів	35

ВСТУП

Процеси глобалізації світової економіки підвищують роль міжнародного страхування, як важливого фактора стабільності. Укладення договору про міжнародне страхування - відповідальний момент, що вимагає певних знань в даній області.

Спеціалізовані джерела визначають міжнародне страхування як соціально-економічну систему, яка відповідає за формування з страхових внесків спеціальних фондів, призначених для оплат за страховими випадками у зв'язку з існуючими економічними і зовнішньополітичними ризиками.

Міжнародна правова система відносить до міжнародних ті контракти, які можуть регулюватися декількома національними правовими системами. Виходячи з такого підходу, основним принципом застосування міжнародного страхування до угоди є резидентство сторін страхових випадків.

Отже, міжнародне страхування являє собою надання послуг страхування при угодах між учасниками з різною національною реєстрацією.

Метою дисципліни є формування системи базових знань з теорії міжнародної страхової справи, засвоєння закономірностей функціонування міжнародних ринків страхових послуг, основних принципів страхування в міжнародному бізнесі.

Завданням дисципліни є вивчення сутності зовнішньоекономічної діяльності підприємства та широкого спектра питань, що пов'язаних зі страхуванням в міжнародному бізнесі та послуг в рамках міжнародної страхової практики.

Предметом дисципліни «Міжнародне страхування» є система відносин між сторонами страхової угоди з приводу купівлі-продажу страхових продуктів при здійсненні страхування в рамках міжнародної страхової практики.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки бакалаврів: вивчення дисципліни ґрунтується на знаннях таких дисциплін: «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Менеджмент», «Фінанси», «Страхування», «Страхові послуги».

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни.

**Після вивчення дисципліни студент повинен:
знати:**

- основні види глобальних ризиків і методи ризик-менеджменту за допомогою страхування;
- організаційно-правові питання міжнародного страхування;
- сучасний стан світового ринку страхових послуг і ринків провідних країн світу;
- міжнародні види страхування;
- економічну суть системи перестраховування;
- принципи проведення основних видів страхування у провідних країнах світу.

вміти:

- застосовувати на практиці здобуті теоретичні знання щодо організації і функціонування системи зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
- використовувати базові інструменти управління організацією, яка здійснює зовнішньоекономічну діяльність;
- розробляти типові організаційні структури підприємства, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність;
- здійснювати дослідження зовнішнього ринку;
- контролювати та оцінювати економічну ефективність ЗЕД підприємства.

Склад, обсяг і терміни виконання змістових модулів

Найменування	Обсяг, кредит	Сума залікових балів	Найменування тем	Розподіл навчального часу			Термін виконання, тижднів	Термін контрольного заходу
				Лекції	Практичні	Самостійна робота		
Змістовий модуль 1. Міжнародне страхування та світовий ринок страхових послуг	1	30-47	Тема 1. Світова система ризиків	1	2	4	1	2
			Тема 2. Світовий ринок страхування	1	4	4	2,3	3
			Тема 3. Організаційно-правові аспекти міжнародної страхової діяльності	1	2	4	4	4
			Тема 4. Страхові ринки провідних країн	1	2	4	5	5
Змістовий модуль 2. Міжнародні види страхування	2	30-53	Тема 5. Перестраховання	2	4	6	6,7	7
			Тема 6. Страхування зовнішньоторгівельних вантажів	2	4	4	8,9	9
			Тема 7. Страхування експортних кредитів	1	2	4	10	10
			Тема 8. Страхування відповідальності в міжнародному бізнесі	2	4	6	11,12	12
			Тема 9. Страхування в міжнародному туристичному бізнесі	2	4	6	13,14	14
			Тема 10. Страхування ризиків	1	2	4	15	15
Всього	3,0	60-100		14	30	46	x	x

РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА З ДИСЦИПЛІНИ ТА СХЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

За всі види робіт впродовж семестру (тести, опитування, контрольні роботи, тощо) здобувач вищої освіти може отримати від 0 до 100 балів.

Схема поточного і підсумкового контролю знань

№ модулю	Кількість годин		Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума	
	ЛК	ПЗ			min	max	min	max
1	4	10	Аудиторна робота:					
			- усне опитування,	4	2	3	8	12
			- контрольна робота	1	2	5	2	5
			- розв'язування задач	4	2	3	8	12
			Самостійна робота:					
			<i>Обов'язкова</i>					
			- тестування	4	2	2	8	8
- доповідь на гуртку, конференції (тези)	1	2	5	2	5			
- виступ з презентацією	1	2	5	2	5			
			Разом				30	47
2	10	20	Аудиторна робота:					
			- усне опитування	5	2	3	10	15
			- розв'язування задач	3	2	3	6	9
			- контрольна робота	1	2	5	2	5
			Самостійна робота:					
			<i>Обов'язкова</i>					
			- тестування	6	2	2	12	12
- <i>Індивідуальна робота:</i>								
- наукова стаття (0,375 друк. арк.) (II модуль)	1	0	7	0	7			
доповідь на гуртку, конференції	1	0	5	0	5			
						30	53	
Всього по навчальній дисципліні							60	100

Шкала оцінювання ECTS (залік)

Оцінка ECTS	Визначення	Оцінка в балах	Традиційна оцінка	Залік
A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	«5»	зараховано
BC	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю помилок	75-89	«4»	
DE	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	60-74	«3»	
EX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як досягти мінімального критерію	35-59	«2»	незараховано
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота	1-34	«2»	

Практичне завдання до теми 1: Світова система ризиків

Мета: засвоєння здобувачами вищої освіти основних світових ризиків, контролю за світовими ризиками та їх фінансування.

Питання для опитування:

- 1.1 Основні світові ризики.
- 1.2 Контроль за світовими ризиками.
- 1.3 Фінансування світових ризиків.

Дати визначення термінів: страховик, страхувальник, договір страхування, страховий поліс, бенефіціарій, страховий фонд, об'єкт страхування, предмет страхування, страхова подія, страховий випадок, страхова сума, страховий ризик, термін страхування, страховий збиток, страхова премія, тарифна ставка, страхове відшкодування, франшиза.

Define terms: insurer, insured, insurance contract, insurance policy, beneficiary, insurance fund, object of insurance, subject of insurance, insured event, insured event, sum insured, insurance risk, term of insurance, insurance loss, insurance premium, tariff rate, insurance indemnity, deductible.

Практичні завдання:

Завдання 1. Заповнити (схему) систему світових ризиків.

Завдання 2. Описати особливості фінансування страхових ризиків.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте характеристику основним світовим ризикам.
2. Які основні причини укрупнення масштабів і кількості катастроф за останні роки?
3. Що таке ризик-менеджмент? Які його основні методи?
4. Які заходи останніх років світового рівня можна віднести до методів керування ризиками світового масштабу?

Тестові завдання:

1. В якому році було прийнято Конвенцію про злочини і деякі інші дії, здійснені на борту повітряного судна?

- а) 1963 р.;
- б) 1979 р.;
- в) 1988 р.;
- г) 1993 р.

2. В якому році було прийнято Конвенцію про боротьбу із захопленням заручників?

- а) 1963 р.;

- б) 1979 р.;
- в) 1988 р.;
- г) 1993 р.

3. В якому році було прийнято Конвенцію про боротьбу з фінансуванням тероризму?

- а) 1963 р.;
- б) 1979 р.;
- в) 1999 р.;
- г) 1993 р.

4. Початок контролю за ризиками світових епідемій і нових захворювань було покладено прийняттям чотирьох Женевських конвенцій у:

- а) 1999 р.;
- б) 1949 р.;
- в) 1954 р.;
- г) 1979 р.

5. Арабський авіаційний пул було організовано у:

- а) 1968 р.;
- б) 1975 р.;
- в) 1966 р.;
- г) 1980 р.

6. Арабський морський пул по страхуванню суден було організовано у:

- а) 1968 р.;
- б) 1973 р.;
- в) 1966 р.;
- г) 1982 р.

7. Провідною країною за рівнем розвитку перестраховання є:

- а) США;
- б) Бельгія;
- в) Нідерланди;
- г) Іспанія.

8. Широкомасштабний розвиток світової торгівлі викликав розвиток:

- а) авіаційного страхування;
- б) морського страхування;
- в) перестраховання;
- г) екологічного страхування.

9. На які категорії можна поділити світові експортно-імпортні інвестиційні ризики?

- а) політичні та комерційні;

- б) соціальні та економічні;
- в) демографічні та логістичні;
- г) комерційні та соціальні.

10. *Географічні рамки тероризму набули світового характеру у:*

- а) 70-80-х рр. XX ст.;
- б) 80-90-х рр. XX ст.;
- в) 60-70-х рр. XX ст.;
- г) 50-60-х рр. XX ст.

Відповіді

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Тематика для презентацій:

1. Методи контролю за світовими ризиками.
2. Методи фінансування світових ризиків.

Практичне завдання до теми 2: Світовий ринок страхування

Мета: засвоєння здобувачами вищої освіти сутності та функцій страхування, розгляд основних сфер та форм страхування, ознайомлення з комплексними видами страхування та їх застосування в ЗЕД.

Питання для опитування:

- 2.1 Страхові відносини і страхова термінологія.
- 2.2 Страхування в умовах глобалізації.
- 2.3 Макропоказники світового страхового ринку.
- 2.4 Аналіз світового страхового ринку на основі показника «зібрані страхові премії в розрахунку на одного громадянина».
- 2.5 Аналіз світового страхового ринку на основі показника «частка страхових премій у валовому національному продукті».
- 2.6 Аналіз світового страхового ринку на основі показника «динаміка зібраних страхових премій з урахуванням інфляції».

Дати визначення термінів: банкаস্যоранс, адендум, біндер, бордеро, дисклоуз, риторно, андерайтер, аджастер, аварійний комісар, сюрвейер, актуарій.

Define terms: bankasyurans, addendum, binder, bordero, disclose, rhetorically, underwriter, adjuster, emergency commissioner, surveyor, actuary.

Практичні завдання:

Завдання 1. Описати системи страхування, які застосовуються у світовій практиці.

Завдання 2. Здійснити аналіз світового страхового ринку на основі показника «частка страхових премій у валовому національному продукті».

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення страхуванню.
2. Розкажіть про основні поняття в страхуванні.
3. Дайте визначення поняття системи страхування.
4. Як і в яких цілях застосовується в страхуванні франшиза?
5. Діяльність яких фахівців в області страхування широко застосовується на світовому страховому ринку?
6. Розкажіть про ознаки глобалізації в страхуванні.
7. Чим пояснюється використання страхування як основного джерела покриття збитку громадян і підприємницьких структур?
8. Як виявляється вплив страхування на економіку?
9. Назвіть основні макропоказники світового страхового ринку.
10. Як розподіляються зібрані брутто-премії по частинах світу?
11. Як розподіляються зібрані брутто-премії по регіонах світу?
12. Як розподіляються страхові премії по типу економічного розвитку країн?
13. Як розподіляються світові страхові премії за видами страхування?
14. Назвіть лідерів світового страхового ринку по зібраних страхових преміях.

Тестові завдання:

1. *Забезпечення безперервності і безперебійності суспільного відтворення шляхом надання його учасникам матеріальної можливості справитися з наслідками несприятливих випадків – це:*
  - а) предмет страхування;
  - б) учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію, мають відокремлене майно і не несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством;
  - в) резиденти та нерезиденти України;
  - г) всі відповіді вірні.
2. *Фізична або юридична особа, яка здійснює страхування – це:*
  - а) страховик;
  - б) страхувальник;
  - в) застрахований;
  - г) вигодонабувач.
3. *Особа, призначена для одержання страхової суми у разі смерті застрахованого:*
  - а) вигодонабувач;
  - б) застрахований;

- в) страховик;
- г) страхувальник.

4. *Фізична або юридична особа, яка укладає зі страховиком договір по одному з видів страхування:*

- а) страхувальник;
- б) страховик;
- в) застрахований;
- г) вигодонабувач.

5. *Інтервал часу, протягом якого об'єкти страхування вважаються застрахованими:*

- а) термін страхування;
- б) об'єкт страхування;
- в) страховий ризик;
- г) всі відповіді вірні.

6. *Фактична страхова подія – це:*

- а) страховий випадок;
- б) страховий збиток;
- в) страхове відшкодування;
- г) всі відповіді вірні.

7. *Величина страхового відшкодування дорівнює фактичній вартості майна на день укладення договору при:*

- а) системі дійсної вартості;
- б) системі першого ризику;
- в) системі пропорційної відповідальності;
- г) системі дробової відповідальності.

8. *Величина страхового відшкодування дорівнює частині від збитку, яку складає страхова сума від оцінки вартості об'єкта з метою страхування при:*

- а) системі дійсної вартості;
- б) системі першого ризику;
- в) системі пропорційної відповідальності;
- г) системі дробової відповідальності

9. *Документально оформлений перелік ризиків, прийнятих на страхування, які підлягають перестрахованню:*

- а) бордеро;
- б) дисклоуз;
- в) риторно;
- г) всі відповіді вірні.

10. Довірений експерт, який діє за дорученням страховика, що займається процедурою визначення збитку в результаті страхового випадку:

- а) диспашер;
- б) аджастер;
- в) аварійний комісар;
- г) сюрвейер.

Відповіді

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Тематика для презентацій:

1. Аналіз світового страхового ринку на основі показника «зібрані страхові премії в розрахунку на одного громадянина».
2. Аналіз світового страхового ринку на основі показника «частка страхових премій у валовому національному продукті».
3. Аналіз світового страхового ринку на основі показника «динаміка зібраних страхових премій з урахуванням інфляції».
4. Характеристика стану світового ринку страхових послуг.

Практичне завдання до теми 3: Організаційно-правові аспекти міжнародної страхової діяльності

Мета: ознайомлення здобувачів вищої освіти із формами організації страховиків та системами страхування, розгляд інформації щодо страхових посередників, засвоєння досвіду страхового регулювання у країнах Європейського Союзу.

Питання для опитування:

- 3.1 Форми організації страховиків і системи страхування.
- 3.2. Страхові посередники.
- 3.3. Регулювання страхової діяльності.
- 3.4. Страхове регулювання у країнах Європейського Союзу.

Дати визначення термінів: міжнародні системи страхування, система «Зеленої карти», система «Асістанс».

Define terms: international insurance systems, Green Card system, Assistance system.

Практичні завдання:

Завдання 1. Охарактеризувати вимоги до платоспроможності страхових компаній Великобританії.

Завдання 2. Відобразити класифікацію видів страхування за директивою ЄС.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке вузькоспеціалізовані і багатогалузеві страхові компанії?
2. Назвіть основні форми організації страховиків.
3. У чому полягає зміст діяльності товариства взаємного страхування? Чим воно відрізняється від акціонерної страхової компанії?
4. Які існують об'єднання страхових компаній та інших організацій?
5. Назвіть основні системи страхових відносин.
6. Чому законодавство деяких країн забороняє подвійне страхування?
7. Що таке аквізиція?
8. Чим відрізняються страхові агенти від страхових брокерів?
9. Хто такі генеральні агенти?

Тестові завдання:

1. *Особлива організаційно-правова форма страховика, страховий фонд якої створюється на основі пайової участі його членів:*
  - а) товариство взаємного страхування;
  - б) філія;
  - в) відділення;
  - г) представництва.
2. *Звичайне акціонерне товариство, яке надає страхові послуги – це:*
  - а) акціонерна страхова компанія;
  - б) агентство;
  - в) відділення;
  - г) товариство взаємного страхування.
3. *Тимчасові договірні об'єднання підприємств і страхових компаній, створені для вирішення певних конкретних завдань – це:*
  - а) консорціум;
  - б) холдинг;
  - в) господарська асоціація;
  - г) кептивна страхова компанія.
4. *Акціонерне товариство, створене для обслуговування ризиків організації, яка його організувала – це:*
  - а) кептивна страхова компанія;
  - б) холдинг;
  - в) консорціум;
  - г) господарська асоціація.
5. *Створення страхового резервного фонду безпосередньо самим господарюючим суб'єктом в обов'язковому або добровільному порядку:*
  - а) самострахування;
  - б) співстрахування;
  - в) взаємне страхування;

г) перестраховання.

6. *Страховання страховиками власної відповідальності – це:*

- а) перестраховання;
- б) взаємне страхування;
- в) самостраховання;
- г) подвійне страхування.

7. *Страховання у декількох страховиків того самого інтересу від тих самих небезпек, коли загальна страхова сума перевищує страхову вартість – це:*

- а) подвійне страхування;
- б) самостраховання;
- в) взаємне страхування;
- г) перестраховання.

8. *Незалежні посередники, які діють на страховому ринку на свій страх і ризик:*

- а) брокери;
- б) агенти;
- в) диспашери;
- г) кептивні посередники.

9. *У якому році була створена Міжнародна асоціація національних органів нагляду за страховою діяльністю?*

- а) 1995 р.;
- б) 1994 р.;
- в) 1996 р.;
- г) 1993 р.

10. *У якому році була прийнята директива Європейської співдружності з контролю за платоспроможністю компаній загального страхування?*

- а) 1975 р.;
- б) 1977 р.;
- в) 1976 р.;
- г) 1973 р.

Відповіді

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Тематика для презентацій:

1. Кептивні страхової компанії. Переваги і недоліки використання кептивів.
2. Мета і завдання ІАІБ.

Практичне завдання до теми 4: Страхові ринки провідних країн

Мета: ознайомлення здобувачів вищої освіти з особливостями страхових ринків провідних країн світу.

Питання для опитування:

- 4.1. Страховий ринок Великобританії.
- 4.2. Страховий ринок Німеччини.
- 4.3. Страхові ринки країн Східної Європи.

Дати визначення термінів: банкасяуранс, адендум, біндер, бордеро, дисклоуз, риторно, андерайтер, аджастер, аварійний комісар, сюрвейер, диспашер, актуарій.

Define terms: bankasyurans, addendum, binder, bordero, disclose, rhetorically, underwriter, adjuster, emergency commissioner, surveyor, dispatcher, actuary.

Практичні завдання:

Завдання 1. Відобразити схему забезпечення надійності «Ллойда».

Питання для самоконтролю:

1. Дайте характеристику принципів страхового нагляду в США.
2. Розкажіть про регулювання страхової діяльності у Великобританії.
3. У якій країні, на Ваш погляд, здійснюється найдієвіше регулювання страхової діяльності?

Тестові завдання:

1. У якому році була заснована перша у світі страхова компанія по страхуванню вогневих ризиків?
  - а) 1666 р.;
  - б) 1678 р.;
  - в) 1683 р.;
  - г) 1674 р.
2. Укладання страхових угод щодо кораблів і вантажів у Лондоні відбувалося у:
  - а) Новому кафе Ллойда;
  - б) Новій кав'ярні Ллойда;
  - в) Регістрі Ллойда;
  - г) всі відповіді вірні.
3. У якому році було здійснено перший крок до сучасної організації страхової справи?
  - а) 1774 р.;

- б) 1773 р.;
- в) 1771 р.;
- г) 1773 р.

4. Корпоративний капітал уперше допущений у «Ллойд»:

- а) 1 січня 1771 р.;
- б) 1 січня 1994 р.;
- в) 1 січня 1976 р.;
- г) 1 січня 1773 р.

5. У якому році Парламент Великобританії дозволив «Ллойд» здійснювати всі види страхування?

- а) 1911 р.;
- б) 1934 р.;
- в) 1915 р.;
- г) 1917 р.

Відповіді

1	2	3	4	5

Тематика для презентацій:

1. Розкажіть про регулювання страхової діяльності в Німеччині.
2. Дайте характеристику регулюванню страхової галузі в країнах ЄС.

Практичне заняття до теми 5: Перестраховання

Мета: засвоєння здобувачами вищої освіти передумов та змісту перестраховання, ознайомлення з термінологією і принципами перестраховання.

Питання для опитування:

- 5.1. Зміст і передумови перестраховання.
- 5.2. Принципи перестраховання.
- 5.3. Види перестраховальних операцій.
- 5.4. Договори перестраховання.
- 5.5. Перестраховання в Україні.

Дати визначення термінів: перестраховання, перестраховальні операції, договори перестраховання.

Define terms: reinsurance, reinsurance operations, reinsurance contracts.

Практичні завдання:

Завдання 1. Відобразити схему перестраховання та ретроцесії.

Завдання 2. Відобразити схему передачі ризику у перестраховування та ретроцесію.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте характеристику перестраховуванню. Які завдання в рамках страхування воно вирішує?
2. Дайте характеристику системі «Асістанс». Для керування якими ризиками вона створена?
3. Дайте характеристику системі «Зелена карта». Якими ризиками вона керує?
4. Дайте характеристику морському страхуванню? Яку мету воно переслідує?

Тестові завдання:

1. Операція, у процесі якої компанія оформляє страховий договір, але ризик (частину або повністю) передає іншому страховику, який не фігурує в договорі і найчастіше залишається невідомим для страхувальника – це:
  - а) перестраховування;
  - б) фронтування;
  - в) власне утримання страхової компанії;
  - г) всі відповіді вірні.
2. Страховик, який взяв на страхування ризик і передав частину його вартості в перестраховування іншому страховику – це:
  - а) перестраховик;
  - б) перестраховувальник;
  - в) вигодонабувач;
  - г) всі відповіді вірні.
3. Сума ризику, що підлягає перестраховуванню зверх власних вирахувань – це:
  - а) сліп;
  - б) ексцедент;
  - в) ретроцесія;
  - г) всі відповіді вірні.
4. Ретроцесіонером є:
  - а) перестраховувальник, який передає ризик у ретроцесію;
  - б) страховик, який передає ризик у перестраховування;
  - в) перестраховик;
  - г) всі відповіді вірні.
5. Майнова ситуація вихідної страхової компанії, що виступає в ролі цедента є:
  - а) об'єктом перестраховувальних відносин;
  - б) метою перестраховувальних відносин;

Тематика для презентацій:

1. Сутність та особливості пропорційного перестраховування.
2. Взаємовідносини між сторонами за квотним договором перестраховування.

Практичне завдання до теми 6: Страхування зовнішньоторгівельних вантажів

Мета: розглянути основні принципи та особливості морського страхування, опанувати міжнародні правила «Інкотермс-90».

Питання для опитування:

- 6.1. Основні принципи та особливості морського страхування.
- 6.2. Договір морського страхування вантажів.
- 6.3. Взаємовідносини сторін при настанні страхового випадку.
- 6.4. Умови експортно-імпоротної угоди.
- 6.5. Принципи формування ризиків, які забезпечують страховий захист вантажів.
- 6.5. Страхування збитків, видатків і внесків від загальної аварії.

Дати визначення термінів: інкотермс, метод виключення, метод включення, страхування.

Define terms: incoterms, exclusion method, inclusion method, insurance.

Практичні завдання:

Завдання 1. Навести перелік причин з яких укладається договір страхування вантажів під час перевезення.

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає різниця між загальною і приватною аваріями і як це позначається на виплаті страхових відшкодувань?
2. Яким чином здійснюється підтвердження загальної аварії?
3. Дайте визначення поняттям диспашер і диспаша.
4. Які базисні умови постачання вантажів передбачають обов'язкове страхування? Хто повинен його укладати?
5. У чому переваги і недоліки угод СІФ з точки зору страхування?
6. Як трактуються ризики відповідно до Застережень лондонських страховиків по вантажах?
7. Назвіть міжнародні умови, які дозволяють дати висновок про пропажу вантажу «безвісти».
8. Які ризики при страхуванні вантажів не підпадають під базисні умови страхування?
9. Як розраховується ціна страхування вантажу?

10. У яких випадках страховик звільняється від відповідальності при страхуванні вантажу?
11. Дайте визначення поняттям «абандон» і «суброгація».
12. Чим відрізняється генеральний поліс від звичайного?
13. У чому полягає основний принцип розрахунку страхового відшкодування при страхуванні вантажу?
14. Які документи необхідно надати в страхову компанію для отримання страхового відшкодування при страхуванні вантажів?

Тестові завдання:

1. Сукупність правових норм, що регулюють відносини які складаються у процесі здійснення торговельного і військового мореплавання, рибальства і морського промислу, при проведення наукових досліджень моря – це:
  - а) комерційне право;
  - б) морське право;
  - в) страхування карго;
  - г) всі відповіді вірні.

2. До галузей морського права належать:
  - а) державне, морське публічне і приватне;
  - б) національне, морське публічне, морське приватне;
  - в) державне, приватне;
  - г) всі відповіді вірні.

3. Сукупність міжнародних договірних і звичайних норм, що регулюють відносини між державами через використання Світового океану – це:
  - а) морське приватне право;
  - б) морське публічне право;
  - в) національне право;
  - г) всі відповіді вірні.

4. Принцип «свобода відкритого моря» лежить в основі:
  - а) морського публічного права;
  - б) морського приватного права;
  - в) національного права;
  - г) всі відповіді вірні.

5. Страхування каско – це:
  - а) страхування корпусу й оснащення перевізних засобів;
  - б) страхування перевезених вантажів;
  - в) страхування контейнерів;
  - г) всі відповіді вірні.

6. Майнові інтереси особи, пов'язані з володінням, користуванням, розпорядженням вантажем, внаслідок пошкодження або знищення

(пропажі) вантажу (товару, багажу або інших вантажів) незалежно від способу його транспортування є:

- а) метою морського страхування вантажів;
- б) об'єктом морського страхування вантажів;
- в) предметом морського страхування вантажів;
- г) всі відповіді вірні.

7. Одна з угод, обумовлених «Інкотермс» «вільно уздовж борту або вільно уздовж борту судна» – це:

- а) угода FAS;
- б) угода FOB;
- в) угода KAF;
- г) угода CIF.

8. Особливий вид контракту, у якому на спеціальних підставах вирішуються основні питання купівлі-продажу: момент переходу на покупця ризику випадкової загибелі, пошкодження або передачі товару, сумлінної дії продавця; порядок розрахунків – це:

- а) угода FAS;
- б) угода FOB;
- в) угода KAF;
- г) угода CIF.

9. За умовами якого виду угод продавець зобов'язаний завантажити товар на борт судна, яке має зафрахтувати покупець?

- а) угода FAS;
- б) угода FOB;
- в) угода KAF;
- г) угода CIF.

10. Тип ризику, у якому має місце відповідальність за всі ризики – це:

- а) тип А;
- б) тип В;
- в) тип С;
- г) всі відповіді вірні.

Відповіді

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Тематика для презентацій:

1. Особливості укладання договору страхування суден.
2. Особливості страхування відповідальності судновласників.
3. Страхування ризиків захисту.
4. Страхування ризиків відшкодування.

Практичне заняття до теми 7: Страхування експортних кредитів

Мета: оволодіти знаннями щодо принципів страхування експортних кредитів, проаналізувати ризик неплатежу іноземного партнера та основні функції експортних кредитів, ознайомитися із страхуванням делькредере і вексельних кредитів, засвоїти інформацію щодо іноземного досвіду страхування експортних кредитів.

Питання для опитування:

- 7.1. Принципи страхування експортних кредитів.
- 7.2. Міжнародний досвід страхування експортних кредитів.
- 7.3. Страхування комерційних кредитів.
- 7.4. Страхування банківських кредитів.

Дати визначення термінів: страхування ризику затримки платежів, політичні ризики, франшиза.

Define terms: payment risk insurance, political risks, deductible.

Практичні завдання:

Завдання 1. Навести перелік принципів страхування внутрішнього кредиту.

Завдання 2. Описати міжнародний досвід страхування експортних кредитів.

Завдання 3. Охарактеризувати основні форми страхового покриття експортних ризиків.

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягають особливості і принципи страхування експортних кредитів?
2. Які види полісів застосовуються при страхуванні експортних кредитів?
3. Дайте характеристику страхуванню вексельних кредитів.
4. Чим відрізняються споживчі й іпотечні кредити?
5. Розкажіть про страхування комерційних кредитів.
6. У чому полягає різниця між товарним, торговельним і внутрішнім кредитами?
7. Які основні принципи страхування внутрішніх кредитів?

Тестові завдання:

1. Один із видів страхування інвестицій, який потребує найвищого професіоналізму страховика – це:

- а) страхування комерційних кредитів;
- б) страхування експортних кредитів;
- в) страхування банківських кредитів;

г) всі відповіді вірні.

2. *Комерційні або економічні ризики (банкрутство приватного покупця, відмова від платежу або прийняття товару, несплата боргу в обумовлений термін) відносяться до:*

- а) першої групи ризиків;
- б) другої групи ризиків;
- в) першої та другої групи ризику;
- г) всі відповіді вірні.

3. *Політичні ризики (воєнні дії, революції, заборона на платежі за кордон, консолідація боргів, націоналізація, конфіскація, неплатіж покупця, у ролі якого виступає державна організація, скасування імпортової ліцензії, введення ембарго) відносяться до:*

- а) першої групи ризиків;
- б) другої групи ризиків;
- в) першої та другої групи ризику;
- г) всі відповіді вірні.

4. *Вартість договору, за винятком суми передоплати при страхуванні кредитів є:*

- а) страховою вартістю;
- б) страховою сумою;
- в) страховим відшкодуванням;
- г) всі відповіді вірні.

5. *Ризик пов'язаний зі зміною ринкової ставки відсотка – це:*

- а) ризик процентної ставки;
- б) ризик втрати або зниження доходу;
- в) майновий ризик;
- г) всі відповіді вірні.

6. *Неможливість забезпечити належне примусове виконання забезпечених іпотекою зобов'язань відноситься до:*

- а) кредитного ризику;
- б) майнового ризику;
- в) ризику втрати або зниження доходу;
- г) всі відповіді вірні.

7. *Страхування товарного кредиту за кордоном бере свій початок:*

- а) на початку 50-х рр. XX ст.;
- б) на початку 60-х рр. XX ст.;
- в) на початку 90-х рр. XX ст.;
- г) всі відповіді вірні.

8. Поповнення у певний термін усього або частини капіталу, якщо клієнт, який одержав кредит, не в змозі оплатити його через неплатоспроможність є:

- а) предметом страхування внутрішнього кредиту;
- б) об'єктом страхування внутрішнього кредиту;
- в) основною метою страхування внутрішнього кредиту;
- г) всі відповіді вірні.

9. Які дії у міжнародній практиці відносяться до неплатоспроможності?

- а) діє постанова суду про припинення діяльності компанії покупця;
- б) покупцем прийнято рішення про добровільне припинення діяльності;
- в) покупець оголошений банкрутом відповідно до рішення суду;
- г) всі відповіді вірні.

10. Поліс неспроможності постачальника, або «наступні втрати» використовується для:

- а) захисту від ризиків, пов'язаних з одним і більше неплатоспроможними постачальниками, не здатними виконувати свої договірні зобов'язання;
- б) гарантування депозитного страхування внесків у банківських установах;
- в) забезпечення заборгованості наступного постачання;
- г) всі відповіді вірні.

Відповіді

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Тематика для презентацій:

1. Особливості страхування банківських кредитів.
2. Особливості страхування споживчих кредитів.
3. Особливості страхування іпотечних кредитів.

Практичне заняття до теми 8: Страхування відповідальності в міжнародному бізнесі

Мета: оволодіти знаннями щодо об'єкта та видів збитків при страхуванні відповідальності, ознайомитися із особливостями страхування різних видів відповідальності.

Питання для опитування:

- 8.1. Об'єкт та види збитків при страхуванні відповідальності.
- 8.2. Особливості страхування відповідальності.
- 8.3. Страхування автограмадянської відповідальності.

8.4. Страхування відповідальності судновласників, авіаперевізників, автоперевізника. Страхування відповідальності товаровиробника.

8.5. Страхування відповідальності підприємств.

8.6. Страхування екологічної відповідальності.

8.7. Страхування будівельно-монтажних робіт (СМР).

Дати визначення термінів: банкаস্যоранс, адендум, біндер, бордеро, дисклоуз, риторно, андерайтер, аджастер, аварійний комісар, сюрвейер, диспашер, актуарій.

Define terms: bankasyurans, addendum, binder, bordero, disklose, rhetorically, underwriter, adjuster, emergency commissioner, surveyor, dispatcher, actuary.

Практичні завдання:

Завдання 1. Описати особливості страхування відповідальності у країнах Європи.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте характеристику основним особливостям страхування відповідальності.
2. У чому полягає страхування ризиків захисту?
3. У чому полягає страхування ризиків відшкодування?
4. Чим обумовлена поява клубів взаємного страхування і яка основна мета їхньої діяльності?
5. Якими є основні ризики відповідальності, які традиційно страхуються клубами?
6. Що і хто є суб'єктами і об'єктами екологічного страхування?
7. Яка мета екологічного страхування?
8. Що таке екологічна відповідальність?
9. У яких випадках відповідальність підлягає страхуванню?
10. Як в екологічному страхуванні трактується страховий ризик і які його особливості?
11. У чому полягає принцип відшкодування частини збитку на страхувальника?

Тестові завдання:

1. Відповідальність підприємців перед найманими робітниками, авіаперевізників перед пасажирами, судновласників за забруднення моря нафтою, водіїв транспортних засобів за майновий збиток і каліцтва внаслідок дорожньо-транспортної події належать до:

- а) страхування цивільної відповідальності;
- б) страхування професійної відповідальності;
- в) страхування відповідальності за якість продукції;
- г) страхування відповідальності за договором.

2. *Відповідальність осіб певних професій – лікарів, будівельників, юристів, адвокатів, аудиторів та інших за шкоду, яку вони можуть заподіяти в результаті своєї професійної діяльності належать до:*

- а) страхування цивільної відповідальності;
- б) страхування професійної відповідальності;
- в) страхування відповідальності за якість продукції;
- г) страхування відповідальності за договором.

3. *Відповідальність товаровиробників перед споживачами належать до:*

- а) страхування цивільної відповідальності;
- б) страхування професійної відповідальності;
- в) страхування відповідальності за якість продукції;
- г) страхування відповідальності за договором.

4. *Відповідальність страхувальника згідно із законом або відповідно до договірних зобов'язань перед третіми особами за шкоду, нанесену життю, здоров'ю або майну третіх осіб внаслідок дії або бездіяльності страхувальника є:*

- а) об'єктом страхування відповідальності;
- б) метою страхування відповідальності;
- в) предметом страхування відповідальності;
- г) всі відповіді вірні.

5. *Які види страхування відповідальності є обов'язковими?*

- а) страхування відповідальності водіїв автотранспортних засобів;
- б) страхування відповідальності роботодавця перед найманими робітниками;
- в) страхування відповідальності перевізника перед пасажирами;
- г) всі відповіді вірні.

6. *Які умови необхідно виконати для вступу в систему «Зеленої карти»?*

- а) мати організацію, яка б відповідала за проведення цього виду страхування;
- б) прийняти внутрішнє законодавство про обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів;
- в) надати гарантії уряду про негайних трансферт валюти для виплати страхових відшкодувань;
- г) всі відповіді вірні.

7. *У якому році в Англії було прийнято акт, що передбачав жорстку відповідальність судновласників за відшкодування можливого збитку, пов'язаного із втратою життя або тілесними ушкодженнями?*

- а) 1911 р.;
- б) 1878 р.;

- в) 1846 р.;
- г) 1870 р.

8. Страхування відповідальності виробників товарів широкого попиту перед його споживачами у разі, якщо внаслідок використання продукції через її погану якість споживачеві був заподіяний майновий збиток – це?

- а) страхування цивільної відповідальності;
- б) страхування професійної відповідальності;
- в) страхування відповідальності товаровиробника;
- г) страхування відповідальності за договором.

9. Для укладання договору страхування виробник повинен володіти:

- а) авторським знаком;
- б) власною торговельною маркою;
- в) сертифікат;
- г) всі відповіді вірні.

10. Звільнення від відповідальності допускається у разі:

- а) появи продукту на ринку без відома товаровиробника (розкрадання);
- б) відсутність у товарі дефектів на момент випуску його в продаж (ліки, харчові продукти з коротким терміном зберігання);
- в) виробництва товарів не для реалізації й недостатності рівня науково-технічних знань для виявлення дефекту;
- г) всі відповіді вірні.

Відповіді

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Тематика для презентацій:

1. Страхування відповідальності підприємств.
2. Страхування екологічної відповідальності.
3. Страхування будівельно-монтажних робіт (СМР).

Практичне заняття до теми 9: Страхування в міжнародному туристичному бізнесі

Мета: оволодіти знаннями щодо особливостей та видів особистого страхування туристів, ознайомлення із умовами страхування за системою «Асістанс».

Питання для опитування:

- 9.1. Особливості та види особистого страхування.
- 9.2. Особисте страхування туристів.

- 9.3. Страхування від нещасних випадків при виїзді закордон.
- 9.4. Майнове страхування туристів.
- 9.5. Страхування відповідальності туристичних організацій.

Дати визначення термінів: особове страхування, виїзд громадян, туризм.

Define terms: personal insurance, departure of citizens, tourism.

Практичні завдання:

Завдання 1. Адміністратор української туристичної фірми оформляє виїзд групи з 35 чоловік в Іспанію на 12 днів. Яка мінімальна сума витрат на медичне страхування всієї групи?

Завдання 2. Громадянин України їде на автомобілі по туристичній візі в Австрію на один місяць. Поліси яких видів страхування він зобов'язаний придбати, які ризики вони покривають і яка вартість страхування?

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть особливості та види особистого страхування.
2. Чи є обов'язковим страхувати життя та здоров'я туристів?
3. Розкажіть особливості страхування від нещасних випадків при виїзді закордон.
4. Чи несуть відповідальність туристичні організації у разі настання нещасного випадку з їх клієнтом?

Тестові завдання:

1. *Різновид страхування, призначений для забезпечення страхового захисту особистих доходів громадян у результаті здійснення ризиків, пов'язаних із життям або станом здоров'я – це:*
  - а) страхування відповідальності;
  - б) майнове страхування;
  - в) особисте страхування;
  - г) всі відповіді вірні.
2. *До основних видів особистого страхування відносяться:*
  - а) страхування життя;
  - б) страхування від нещасних випадків і хвороб;
  - в) медичне страхування;
  - г) всі відповіді вірні.
3. *До основних подій, на випадок яких здійснюється страхування належать:*
  - а) смерть або втрата здоров'я в результаті обумовлених у договорі страхування подій;
  - б) дожиття до закінчення терміну страхування;
  - в) вік;
  - г) всі відповіді вірні.

4. Виникнення системи «Асістанс» пов'язують з:

- а) післявоєнним міграційним бумом кінця 50-х початку 60-х рр.;
- б) післявоєнним міграційним бумом кінця 60-х початку 70-х рр.;
- в) післявоєнним міграційним бумом кінця 50-х початку 70-х рр.;
- г) всі відповіді вірні.

5. Вид страхування, в якому страхове відшкодування надається не в традиційно грошовій формі, а у вигляді конкретної послуги або плати за фактично надану послугу має назву:

- а) каско;
- б) карго;
- в) «Асістанс»;
- г) всі відповіді вірні.

6. За тривалістю страхового забезпечення виділяють:

- а) короткострокове та довгострокове;
- б) короткострокове та середньострокове;
- в) короткострокове, середньострокове та довгострокове;
- г) всі відповіді вірні.

7. Компенсація медичних витрат, що можуть виникнути в закордонній поїзді внаслідок раптового захворювання або нещасного випадку є:

- а) основним змістом страхування за системою «Асістанс»;
- б) основною метою страхування за системою «Асістанс»;
- в) основним завданням страхування за системою «Асістанс»;
- г) всі відповіді вірні.

8. Надання послуг по виклику лікаря, санітарів, машини швидкої допомоги, бронювання місця в госпіталі, надання допомоги по господарству, сантехнічні роботи, послуги склярів та інших фахівців – це:

- а) асістанс за місцем проживання;
- б) асістанс спеціальний гірськолижний;
- в) асістанс туристичних груп;
- г) всі відповіді вірні.

9. Термінове повернення до місця проживання потерпілих у супроводі медперсоналу, відшкодування медичних витрат на місці, внесення застави під звільнення з-під арешту – це:

- а) асістанс вантажівок і автобусів;
- б) асістанс закордонних колег;
- в) асістанс «Мульти-спорт»;
- г) асістанс туристичних груп.

10. Даний вид асістансу гарантує безперервне обслуговування за будь-яких обставин, які можуть статися в дорозі: ремонт, заміну деталей, допомога в супроводі громадян або вантажу, заміну водія:

- а) асістанс вантажівок і автобусів;
- б) асістанс закордонних колег;
- в) асістанс «Мульти-спорт»;
- г) асістанс туристичних груп.

Відповіді

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Тематика для презентацій:

1. Особливості майнового страхування туристів.
2. Особливості страхування відповідальності туристичних організацій.
3. Застосування Інтернет-можливостей при страхуванні за системою «Асістанс».

Практичне заняття до теми 10: Страхування ризиків

Мета: ознайомитися з теоретичними аспектами страхування підприємницьких, кредитних та банківських ризиків.

Питання для опитування:

- 10.1. Страхування підприємницьких ризиків.
- 10.2. Страхування кредитних ризиків.
- 10.3. Страхування банківських ризиків.

Дати визначення термінів: страхування кредитів, кредитні ризики, страхування заставного майна, страхування експортних кредитів.

Define terms: credit insurance, credit risks, mortgage insurance, export credit insurance.

Практичні завдання:

Завдання 1. Описати принципи страхування експортних кредитів.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке підприємницькі ризики?
2. Дайте характеристику основним видам страхування, які застосовуються для страхування підприємницьких ризиків.
3. Що є об'єктом страхового захисту при страхуванні підприємницьких ризиків?
4. Дайте характеристику страхуванню технічних ризиків.
5. Дайте характеристику страхуванню будівельно-монтажних робіт.
6. Дайте характеристику страхуванню ризиків нової техніки і технологій.
7. Дайте характеристику страхуванню комерційних ризиків.

Тестові завдання:

1. Які види страхування пропонуються по захисту окремих банківських операцій?

- а) страхування ризику збитків, зв'язаних з використанням загублених, викрадених або фальшивих пластикових карток, емітованих банком (Crime Cart Insurance);
- б) страхування ризиків, пов'язаних з несанкціонованим доступом до комп'ютерних банківських систем (Computer Cart Insurance);
- в) страхування ризиків, пов'язаних з помилками службовців банку при здійсненні ними своїх службових обов'язків (Errors and Omissions Insurance);
- г) всі відповіді вірні.

2. Відповідальність всіх або окремих позичальників перед банківською установою за своєчасне і повне погашення кредитів і відсотків за користування кредитами протягом терміну, встановленого в договорі страхування є:

- а) об'єктом страхування ризику непогашення кредиту;
- б) предметом страхування ризику непогашення кредиту;
- в) метою страхування ризику непогашення кредиту;
- г) всі відповіді вірні.

3. При страхуванні відповідальності позичальника за непогашення кредиту в якості страхувальника виступають:

- а) вигодонабувачі;
- б) застраховані;
- в) позичальники;
- г) всі відповіді вірні.

4. Які показники фінансової стійкості і платоспроможності клієнта-юридичної особи застосовуються у практиці кредитного аналізу?

- а) коефіцієнти ліквідності, погашення боргу;
- б) коефіцієнти ліквідності, ділової активності, рентабельності;
- в) коефіцієнти ліквідності, рентабельності;
- г) коефіцієнти ліквідності, заборгованості, погашення боргу, ділової активності, рентабельності.

5. Який з методів заснований на бальній оцінці характеристик позичальника?

- а) система CAMPARI;
- б) правило «п'яти сі»;
- в) метод кредитного скоринга Дюрана;
- г) всі відповіді вірні.

6. Один із видів страхування інвестицій, який потребує найвищого професіоналізму має назву:

- а) страхування банківських кредитів;
- б) страхування експортних кредитів;
- в) страхування товарного кредиту;
- г) всі відповіді вірні.

7. Страхування товарного кредиту за кордоном почало розвиватися на початку:

- а) 60-х рр. XX ст.;
- б) 50-х рр. XX ст.;
- в) 70-х рр. XX ст.;
- г) 80-х рр. XX ст.

8. Даний вид страхування забезпечує фірмам додатковий захист зверх того, який гарантують інші види страхування:

- а) додаткове страхування відповідальності – «Парасолька»;
- б) страхування професійної відповідальності;
- в) страхування збитку, заподіяного навколишньому середовищу;
- г) всі відповіді вірні.

9. Страхування від втрати ключових працівників відноситься до групи ризику:

- а) настання відповідальності;
- б) втрати доходу;
- в) втрати власності внаслідок аварій, руйнувань або розкрадань;
- г) втрати провідних працівників.

10. Страхування відповідальності за дорожньо-транспортні пригоди відноситься до групи ризику:

- а) настання відповідальності;
- б) втрати доходу;
- в) втрати власності внаслідок аварій, руйнувань або розкрадань;
- г) втрати провідних працівників.

Відповіді

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Тематика для презентацій:

1. Особливості системи CAMPARI.
2. Суть рейтингової оцінки позичальника, яка застосовується в Німеччині.
3. Система «п'яти сі» («5 C»).

Перелік рекомендованих літературних джерел

1. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Страхова справа. К. *Знання*, 2006. 351 с.
2. Гутко Л. М. Досвід провідних країн світу у галузі страхування. *Економіка. Фінанси. Право*, 2005. № 11. С. 22-25.
3. Дроздова Г. М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства: навч. посібник. К. *ЦУЛ*, 2002. 171 с.
4. Експортна стратегія України: Дорожня карта стратегічного розвитку торгівлі 2017-2021. URL: <http://surl.li/dfmx>.
5. Іноземний досвід страхування автотранспортних засобів. *Страхова справа*, 2003. № 1. С. 36-51.
6. Козловський В. О. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності. Практикум: навч. посібник. Вінниця. *ВНТУ*, 2000. 122 с.
7. Куценко С., Загородня Ю. Огляд ринку страхування країн Центральної та Східної Європи. *Страхова справа*, 2004. № 4. С. 42-48.
8. Луцький М. Г., Марченко В. М., Давиденко В. В., Кам'янецька О. В. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. К. *Сузір'я*, 2007. 484 с.
9. Мазаракі А. А., Мельник Т. М., Олейніков Ю. О. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: навч. посібник. К. *КНТЕУ*, 2012. 823 с.
10. Машина Н. І. Міжнародне страхування: Навч. посібник. К. *Центр навчальної літератури*, 2006. 504 с.
11. Новак В. О., Мостенська Т. Л., Гуріна Г. С. Зовнішньоекономічна діяльність : підручник. К. *Кондор*, 2012. 552 с.
12. Плиса В. Й. Страхування: Навч. посібник. 2-ге вид. К. *Каравела*, 2010. 472 с.
13. Тюріна Н. М., Карвацка Н. С. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посіб. К. *Центр учбової літератури*, 2013. 408 с.

Інформаційні ресурси:

1. Державна служба статистики України : офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Ліга страхових організацій України : сайт. URL: <http://surl.li/dfnb>.
3. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України : сайт. URL: <https://www.me.gov.ua>.
4. Организация экономического сотрудничества и развития : сайт. URL: <http://oecdru.org>.
5. Рейтинг страхових компаній : сайт. URL: <http://www.insurancetop.com>.
6. Світовий банк : сайт. URL: <http://www.worldbank.org>.
7. Статистичні показники з міжнародного страхування : сайт. URL: <http://surl.li/dfnj>.

Навчальне видання

МІЖНАРОДНЕ СТРАХУВАННЯ

*методичні рекомендації для практичних занять здобувачів вищої
освіти ступеня «Бакалавр»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
денної форми навчання*

Укладачі: **Сіренко** Наталя Миколаївна
Боднар Олена Андріївна
Мікуляк Катерина Анатоліївна

Формат 60x84 1/16 Ум. друк. арк. 2,25.
Тираж 30 прим. Зам. б/н

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету.
54020 м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 490 від 20.02.2013 р.